

Snacka om brott – en podd från Brå

Almedalen 2018

Våldsbejakande extremism: att förebygga tillsammans, hur gör vi? (15 oktober 2018)

Medverkande: Anna Lekvall, tf chef för Center mot våldsbejakande extremism, Brå; Karin Ingemann, Chef, Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, Danmark; Greta Berg, expert, Sveriges kommuner och landsting; Marcus Hjelm, Samordnare mot våldsbejakande extremism, Borlänge kommun; Magnus Ranstorp, docent och terrorismforskare, Försvarshögskolan/CATS.

Moderator: Willy Silberstein

SPEAKER: Våldsbejakande extremism, hur kan vi förebygga den? Och hur ser utmaningarna ut? Vad kan vi lära av Danmark? Det diskuteras i det hör avsnittet av Snacka om brott - special, av en panel vid ett seminarium som BRÅ arrangerade under Almedalen 2018. Medverkar gör Anna Lekvall, tillförordnad chef vid Center mot Våldsbejakande Extremism på Brå, Karin Ingemann, chef för Nationellt Center för förebyggelse av extremism i Danmark, Greta Berg, expert vid Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, Marcus Hjelm, samordnare mot våldsbejakande extremism från Borlänge kommun. Och Magnus Ranstorp, docent och terrorismforskare vid Försvarshögskolan. Moderator är Willy Silberstein. Vi ber om ursäkt för bristande ljudkvalitet på inspelningen, som gjordes i en föreläsningssal i Almedalen.

WILLY: Jag heter Willy Silberstein och ska vara moderator här som ni förstår och jag tänker först intervjua varje panelist med några frågor, ett litet samtal och sedan ställer jag också frågor från er om ni har sådana. Så med detta sagt så ber jag Anna Lekvall, tillförordnad chef för Center mot Våldsbejakande Extremism, att komma fram. Välkommen, Anna.

ANNA: Tackar.

WILLY: För de som till äventyrs inte vet; vad är Center mot Våldsbejakande Extremism?

ANNA: Center mot Våldsbejakande Extremism inrättades formellt första januari, efter ett annat uppdrag från regeringen, att jobba med det förbyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

WILLY: Och vad gör ni?

ANNA: Vi har fyra uppdragsområden, vi ska utveckla det förebyggande arbetet på nationell, regional och lokal nivå, vi ska samla och sprida kunskap, vi ska ge behovsanpassat stöd till myndigheter, kommuner och andra aktörer som möter våldsbejakande extremism i sin verksamhet och vi ska stärka sammanhållningen mellan *[00:02:04 Ohörbart]*.

WILLY: Och, jag anar att det är en svår fråga men hur kan man förebygga våldsbejakande extremism?

ANNA: Jag kan egentligen börja med att säga att vi samlar kunskapen som finns på området, det viktiga är ju att komma med tidiga, riktade insatser, titta till exempel på vad är orsaken till att människor lockas av de här miljöerna och vilka insatser kan man sätta in där, på olika aktörer i samhället. Och på samma sätt, hur underlättar man utträde och sedan finns det en del frågor runt det naturligtvis, som handlar om vilka insatser som man kan göra.

WILLY: Börjar ni från scratch eller vet ni rätt så mycket?

ANNA: Det finns naturligtvis en hel del erfarenheter, många delar av, både i Sverige och internationellt, har ju både jobbat med de här frågorna och det finns en hel del arbete som pågår, och det finns en hel del kunskap. Men vi vet att forskningen är begränsad, det finns en begränsad kunskap där vi vet vad som fungerar och inte, det vi kommer göra där är en, vi kommer börja ändå för att det är väldigt viktigt att säkra kvaliteten i arbetet, så en väldigt viktig insats som vi börjar med och har kommit igång med är att samla all den kunskapen som finns, och då är det både forskning och praktisk erfarenhet.

WILLY: Och är det så att många av de här tendenserna som högerextremister och islamister till exempel, att det är rätt så likartat, det är inte bara att i Sverige som blir det så här och i Danmark och Storbritannien på olika sätt, utan är det lika i de flesta länder eller är det unikt för varje land så att man får börja att gräva i varje land?

ANNA: Ja, det är både och, skulle jag säga. Det finns mycket erfarenhet av lockelsen inom de här miljöerna och även vägarna ut som man kan dra likheter med. Sedan är det så att varje land är ju uppbyggt på olika sätt, och Sverige har ju sin situation med också vilka aktörer som ska jobba, och på vilket sätt. Till exempel det här med självständiga kommuner och kommunernas roll i detta och så vidare. Så där skiljer det sig, så man kan inte dra paralleller på hur man gjort i andra länder...

WILLY: Utan det är lite unikt att utifrån Sverige så måste ni göra på vårt sätt?

ANNA: Vi måste titta på de svenska förutsättningarna.

WILLY: Och när ni tittar på våldsbejakande extremism, alltså du behöver inte ha någon fluffig definition, men ge några exempel så vi fattar vilka grupper vi pratar om.

ANNA: Vi utgår ju framförallt från de tre grupper som regeringen och Säkerhetspolisen definierar som våldsbejakande extremism-grupper, och det är ju vit makt-miljö, vänster-autonoma och den våldsbejakande islamistiska miljön. Sedan kommer vi ju naturligtvis också följa ny utveckling på området men det är ju *(00:04:56 Ohörbart)*.

WILLY: Ja. Och sedan, en annan fråga, som kanske är omöjlig att svara på, men jag ställer den till dig ändå, hur allvarligt är det egentligen tror du i Sverige, med olika våldsbejakande extremism-grupper?

ANNA: De siffror vi har är ju Säkerhetspolisens bedömning, den hotbilsbedömning de gör och de säger att det finns 3000 våldsbejakande extremister idag, och att 2000 är islamistiska extremister och vi konstaterar också att det är en utveckling som har ökat över tid.

WILLY: Och är er bild att det fortsätter att öka? Vet ni det, eller?

ANNA: Vi utgår från Säpos bild.

WILLY: Och vad säger Säpo? För dem som inte läst Säpos rapport. Men jag frågar ändå, verkar det fortsätta att öka?

ANNA: Det vet jag inte och det har jag inte satt någon bedömning på.

WILLY: Sista frågan till dig så här långt, hur oroliga tycker du att vi ska vara?

ANNA: Det här är en allvarlig fråga, det är allvarligt att den här miljön har ökat, och det är ju oerhört centralt att alla goda krafter i samhället sätts in för att ändra den utvecklingen.

WILLY: Och är din bild att de rättsvårdande institutionerna och samhället ändå är på så att ni kan vara så runga som det går att vara?

ANNA: Det finns ett jättegediget arbete som görs av många olika aktörer, allt från givetvis Säpo och polis, och där vi kommer in och den pusselbit som vi bidrar med, eller ja det är både SÄPO och polis, det vi har varit ute i kommunerna hittills, och besökt så ser vi ju också att det är mycket arbete som pågår och det är flera som har jobbat med det här i flera år och hittat väldigt viktiga strukturerade former att även jobba med det förebyggande arbetet. Och det är ju den pusselbiten som vi kommer in med. Bidrar med kunskap och stöd för att stärka det förebyggande arbetet.

WILLY: Mm, tack så här långt, stå kvar och så ska vi ha nästa talare att komma upp och det är Karin Ingemann, fra Danmark. Nu blir det lite svårt för jag är lite nervös, men Karin har lovat att tala långsamt, och jag har lovat detsamma. Välkommen, Karin.

KARIN: Tack.

WILLY: Ni är rätt så duktiga i Danmark på att jobba med frågor runt våldsbejakande extremism, vad gör ni?

KARIN: Jeg prøver og tale langsomt og tydeligt. Godt. Vi har været igang i Danmark med det her arbejde i nesten ti år, Og den danske insats startede fordi der var en større dansk kommune der hade en challenge- udfodring, og de brugte, det der i Danmark hedder SSP-struktur. Det er en struktur der er opbygget gennem et samarbejde imellem skole, Social og Politiet. Og i Aarhus Kommune, hvor man hade de her udfodringer, der besluttede man sig før at man vil bruge det her samarbejde til og se på de unge mennesker, og se på at extremism, hvad risiko (00:08:25 *Ohörbart*) fordi får man andre typer, risikon (00:08:28 *Ohörbart*) var i forhold til det kriminale preventivarbejd. Og hele den pionerarbejd, som man gjorde i Aarhus kommune, er det der iag hedder "Den danske model". Man valgte tilbage i, jeg kan slet ikke huske om det er 2007, 2008...

WILLY: Det spelar ingen roll.

KARIN: Nej? Da valgte man at kan man sige implementere den her model i sa mange kommuner som over hodet muligt. Og modellen går sig ud på at der er en kommunal medarbejder, der ved noget om

extremisme, så er der en politmedarbejder, i politikredsen, kalder vi det, poliskretsen, og når der er en ung menneske man er bekymret før, så træder de to sammen og taler, er der grund til en bekymring? Det arbejde, har vi bygget op de sidste ti år. I de fleste kommuner er der en tovholder, blandt det her SSP, og i alle politikredser, er der en tovholder, En tovholder er en koordinator. Magnus fortalte mig igår at tovholder det er jo en rigtig, som man holder fast i, det er derfor vi bruger en meget dansk udtryk. Og hele det er arbejde har altså udviklet sig over de sidste ti år. Der er stadigvæk enkelte kommuner der siger, ja men er det nødvendigt og have en tovholder, vi har jo ikke nogle sager. Men i de fleste kommuner er der opbakning til den model, og vi stiller løbende uddannelse, utbildning til rådighed, før medarbejdere.

WILLY: Och när du pratar om extremism, är det som Anna, det är vänster, högerextremism och islamism?

KARIN: Yes, det er jo meget, meget vigtigt at sige fra vores side, at når vi går ud, så tæller vi ikke bestemte ekstremismeformer op, vi siger vi arbejder med højre og venstre, og militant islamisme.

WILLY: Mm, och är de här grupperingarna ett stort problem i Danmark?

KARIN: Vi pleier og sige at vi vil være ked af og tælle problemene op. Så vi taler ikke om at der er store problemer, vi taler om at der er udfordringer, vi hved at 83 % af alle kommuner de sidste tre år har behandlet sager med ekstremisme. Med det sagt, så ligesom I gør i Sverige, så bruger vi efter rettningsvæsendet, i Danmark hedder det PET, vi kalder dem PET, så bruger vi deres trusselsvurderinger. Og deres trusselsvurderinger siger...

WILLY: Är det hot det, trussel?

KARIN: Ja trussel er...

WILLY: Threat?

KARIN: Ja, threats. Og de vurderes så på baggrund af deres åbne og lukket kæller, hvordan trussel *(00:11:38 Ohörbart)* Truslen mod Danmark er høj, det er den blandt andet på grund af tegningesagen i sin tid, og alle mulige andre grunder. Det står i den her trusselsvurderingen, den er offentlig tilgængelig.

WILLY: Nu börjar du prata väldigt fort...Men du får jag fråga om också, i Danmark så är kommunerna inte lika självständiga som i Sverige. I Sverige har kommunen väldigt stort självbestämmande, de bestämmer väldigt mycket i sin egen kommun. Tror du att er modell är svårare att tillämpa, det kanske är svårt för dig att veta men i ett land där kommunerna har mycket större självständighet?

KARIN: Altså i Danmark er det jo sådan, at vi er heldig at vi kan få kommunerna til at gøre noget hvis det står i loven, og de får penge før det. Extremisme er det ikke særlig meget om i loven, og de har heller ikke fået nogle penge. Men de gør det. Men det er fordi vi har været ude og sige at når vi betragter forebyggelses arbejde, *(00:12:39 Ohörbart)* fået noget andet risiko *(00:12:40 Ohörbart)*, så er det opfattet at den sociale lovgivning, at det er faktisk også sådan som kommunerne betragter det her som, det er en del af den kraft som de gør på andre områder.

WILLY: När då den här samordnaren säger, de kommer fram till att ja men här är ju då några risker, går de in då och vidtar åtgärder för att minska hot eller vad gör man, När man har slagit fast att här är det något farligt?

KARIN: Det er jeg ikke sikker på at jeg forstår?

WILLY: När man identifierar, här är en person som utgör en risk, vad gör de då?

KARIN: Altså hvis der er en person hvor man er bekymret før, og det er fare før at bli en del av en ekstremistisk miljø, så kommer den enten ved at det er en medarbejder i kommunen, eller en medarbejder i Politiet, som siger "vi vil gerne tale om den her person". Så har vi i den danske lovgivning mulighed før og tale preventivt om personen, uden rigtig registrering . Så de kan altså mødes og tale officiellt også bare, og sige er der noget vi er bekymret før, eller er du bekymret? Mitt center er aldrig involverede i de sager. De bliver hanterede lokalt, af Politiet, af kommunen, sammen. Men det foregår altså i et samarbejd med kommunen og Politiet.

WILLY: Och sedan, om man bedömer det som farligt menar jag, då agerar man och...ja, vad gör man?

KARIN: Hvis du har, vi har liget udviklet et nyt screeningsværktøj, før og sikre os at der er fælles sprog mellem den påkaldte medarbejder fra kommunen og den påkaldte medarbejder fra Politiet. Og det er

fordi, det er vigtig og sige i det undersøgelse vi har lavet, selv om vi har været igang i otte år, så er der stadigvæk forskellige opfattelse af hvornår skal man være bekymred, hvad skal man være bekymred før? Så derfor har vi i samarbejde med Polisen, og PET, udviklet det her screeningsværktøj, før at sikre at der parterne imellem e et, common language, fixed sprog.

WILLY: Gemensamt, ja.

KARIN: Ja, og det *(00:14:58 Ohörbart)* andre. Og nogle gange, så vil man sige, det her har inte med extremismen at gøre, selvfølgelig kan vi se det er en trusselsudfordring, ude i kommunerne, *(00:15:09 Ohörbart)*. Noen gange siger Politiet, den sag, den tar vi. Og så er det jo så kommunen der må vurdere om det skal gøre noget ved siden af. Og så er det Politiet der beslutter sig før om den skal sendes videre til sikkerhedsmyndigheden.

WILLY: Och, alltså jag fattar att man vet ju inte varför saker inte händer, men går det på något sätt ändå att säga hur effektivt ert arbete är?

KARIN: Nej. Altså jo, vi bilder os ind at vi har rigtigt gode resultater. Vi har et nationalt korsk af mentorer , har du en kommune som har brug før en mentor så har vi på national niveau, uddannet både før ældre coaches og mentorer, som man kan rekvirere fra andre kommuner, mot betaling, vi har uddannet dem. Så kan vi bruge dem. Dem laver vi selvfølgelig målinger på hvor gode de er. Ellers så er det de tilbagemeldinger vi får før vores tætte samarbejde med *(00:16:17 Ohörbart)* ude i kommunerne. Danmark har lige som Sverige haft omkring 150 tror jeg det er, er det ikke det? omkring

der, unge der tar til Syrien? Okej, som er taget til Syrien, så vi har også haft udfordringer. Men vi har også gode reultater vil jeg sige.

WILLY: Ja, vi återgår så vi kommer till dig också, men nu tänkte jag ta fram nästa talare, det är Marcus Hjelm från Borlänge. Välkommen, Marcus. Marcus, på vilket sätt jobbar du med de här frågorna i Borlänge?

MARCUS: Jag är lokal samordnare i Borlänge.

WILLY: Ja, och innan du berättar vad du gör så vill jag att vi får en bild, hur ser det ut på marken i Borlänge? Är det stora problem med våldsbejakande extremism?

MARCUS: Uhm, det är svårt att bara prata om Borlänge, man behöver vidga frågan för de rör sig lite grann. Men tittar man på Borlänge och kanske angränsande så är det ju så att i huvudsak vit makt som är den utmaning som vi har i form av framförallt en gruppering som är särskilt stark. Sedan finns det någon form av religiös rörelse...

WILLY: Som också utgör ett hot?

MARCUS: Kanske inte just nu ett konkret hot men som vi åtminstone känner att vi behöver titta lite närmare på. Göra närmare analyser och ta reda på vad det är vi ser. Det kan man se som, och tittar man då vad som, hur, ibland så bor ju ledningen för en av de här vit makt-organisationerna, de är ju bosatta i lokalerna...

WILLY: Ja, och de dominerar någon by där, är det inte så?

MARCUS: Ja, de har... bor i mindre samhällen utanför gränsen till Borlänge

WILLY: Och vilka är det, kan du inte säga det men..?

MARCUS: Nej, jag föredrar att prata om vit makt, jag tror att det är mycket lättare att ta det på djupet.

WILLY: Ja, okej. Och hur märker folk som bor i trakten att det finns en sådan koncentration av vit maktföreträdare?

MARCUS: De är aktiva på gator och torg och olika aktiviteter. Alltså folk...

WILLY: Vad gör de?

MARCUS: Flygblad, manifestationer, det finns en rekrytering på skolor, man lägger upp lokala filmer och aktiviteter som man har genomfört i området. Man är duktig på...

WILLY: När de rekryterar på skolor, går de in där? De får inte gå in på skolorna, utan de står utanför och delar ut flygblad eller vad gör de?

MARCUS: De ställer sig precis på gränsen egentligen till vad skolans område börjar, så det är en stor utmaning med frågan är att det som sker är

lagligt, mycket av det som sker är lagligt, mycket av det som sker på skolan tillhör organisationen och vit makt, hålla upp en banderoll, köra flygsiren.

WILLY: Flygsiren, sa du?

MARCUS: Ja en sådan där tuta liksom, tutar de, och sen har man en megafon att gapa och skrika i. Det är helt lagligt. Och det är inte olagligt heller för unga, folk på skolan, att gå dit och prata med dem där.

WILLY: Verkar det fungera? Lockar de många som kommer och lyssnar på dem?

MARCUS: Ja, till viss del. Vi vet att det finns, vi har underlag på att man har rekryterat 15-åringar lokalt, som också i sin tur rekryterar på skolorna själva, så att man rekryterar någon som i sin tur rekryterar då.

WILLY: Ja, här i Visby kommer vi ju tyvärr se företrädare för Nordiska motståndsrörelsen och det syns på olika sätt, väldigt tydligt att de kommer från Nordiska motståndsrörelsen. Är det motsvarande med de du pratar om? Ser man direkt, här är vit maktföreträdare?

MARCUS: Absolut.

WILLY: Hur ser man det då? Är det...?

MARCUS: Ja, kläder i olika former, någon form utav utmärkande klädsel, fanor, plus att de har flygblad som de delar ut och klistermärken som man sätter upp, så att det är tydligt. Det är ju ett sätt att verkligen ta sin plats i...

WILLY: Ja, är folk rädda när de ser dem? Blir de det, eller har de vant sig?

MARCUS: Både och. Jag tror att den som jobbar med frågorna påverkas ju mer än de som bara bor i staden eller städerna runt omkring, men den som jobbar, jag skulle väl säga att civilsamhället påverkas nog starkast av frågan och de är också den som har det tunnaste skyddsnätet.

WILLY: När du säger civilsamhället, vad menar du då?

MARCUS: Ja, jag menar olika aktörer som på något sätt tar ställning i frågan, eller som arbetar för mångfald, som jobbar för mänskliga rättigheter och svensk lagstiftning. Den som på något sätt hävdar rätt blir ju samtidigt utmanad.

WILLY: Skulle du säga att det är farligt att våga visa motstånd mot vit makt-rörelsen då, i de områden som du tittar på?

MARCUS: Nej, jag skulle inte säga att det är farligt, men det är obehagligt. Och jag tror att beroende på vem du är och hur du agerar så kommer du uppleva det här olika. Vi har ju inte sett, man rör sig ju egentligen i det som är lagligt väldigt mycket, som gör att så länge man är där, det är sällan det är ett våldsamt, det är sällan det är något direkt på

det här sättet, det är det subtila, underförstådda. Man ställer sig väldigt nära och markerar med flera stycken. Ingenting olagligt heller, men själva upplevelsen för den som står blir stark. Men det är inte farligt, men jag har full respekt för den som upplever det som farligt och oerhört jobbigt.

WILLY: Samtidigt tror jag att jag läste någonstans att en del av dem, eller vid vissa tillfällen så är de väldigt trevliga mot omgivningen, när de går och handlar och sådär så är de jättetrevliga och hjälper kanske pensionärer över gatan vad vet jag. Gissar jag rätt eller? Det är som så?

MARCUS: Absolut, man är otroligt värtalig, och i vardagen, är väldigt egentligen osynlig, både på arbetsplatsen och i olika sammanhang, men så fort..., man har ganska snabbt och ställa om ifrån trevligt till väldigt, ja fysiskt...ja det blir snabbt otrevligt. Det ställer om, det går på sekunder.

WILLY: Ser du också att det verkligen sker, att de lyckas, att det är en synlig utveckling av antalet supportrar?

MARCUS: Nja det är svårt att se det på stan på det sättet men vi vet att de har haft en ganska framgångsrik rekrytering under våren, här med någonstans upp till 30 nya medlemmar. Det är inte ett ungdomsbekymmer i första and utan de flesta är ju lite äldre, alltså någonstans 27-30 år, men nu på senare tid har man lyckats rekrytera även yngre, 15-20 år.

WILLY: Ja, nu har du ju företrädare för centret mot våldsbejakande extremism här, vad skulle du vilja att de gör?

MARCUS: Jag tycker att de ska fortsätta det som de har börjat att göra. Vi har haft mycket samarbete i vår kommun.

WILLY: Vilken hjälp får du?

MARCUS: Dels finns det kontaktyta, och dels så kommer en person fysiskt och deltar i olika möten där vi är samlade. Så det tycker jag är väldigt konkret och jag försöker ju även, just nu så tittar jag här nu på ett regionalt samordningsansvar i Dalarna, hur får vi ihop det i länet? För en utmaning med de här frågorna det är att det sällan är (00:23:29 *Ohörbart*). Det är sällan det inträffar, Borlänge, Ludvika kanske särskilt just nu att det är mycket som sker, men även angränsande kommuner påverkas, men då är det kanske en gång var sjätte månad eller var 12:e, 18:e månad. Så vi tittar ju på hur vi hittar en samordning. Så att där tycker jag i de aktuella ärenden som har varit, så har det funnits utmaningar att vara fysiskt på plats, och egentligen, man kan säga att, ja det är ju stödet framförallt, bara sitta och lyssna på vad som sägs, men också bekräftar vad som faktiskt görs. För vi gör väldigt mycket bra saker och det behöver man ibland få höra av någon utifrån med en god erfarenhet som säger att det här har ni fått helt rätt, fortsatt med det här.

WILLY: En sista fråga till dig så här långt, känner du dig själv rädd att jobba med de här frågorna och ändå..., de vet väl att du gör det här?

MARCUS: Jag känner mig inte rädd. Däremot är jag väldigt medveten hur jag rör mig, och som till exempel att vara i Visby, att det är inte läge att gå på mörka gator sent på natten så att säga. Så med kunskap och medvetenhet så känner jag mig inte rädd.

WILLY: Nej, okej. Då ska vi be nästa talare att komma upp och det är Greta Berg från SKL. Välkommen Greta.

GRETA: Tack.

WILLY: Du jobbar med de här frågorna på SKL, hur på är SKL när det gäller dessa frågor?

GRETA: Ja...det är ju en definitionsfråga...

WILLY: Du får definiera som du vill.

GRETA: Ja tack, vi har ju varit med från början. Jag kan säga så här, att många kommuner i Sverige hade ju för några år sedan inget arbete alls kring den här frågan, men då var det några få kommuner som hade rejäla problem som de kände till och som de också jobbade med, bland annat Borlänge då och vissa andra kommuner som hade problem. SKL hade inte alls någonting i den här frågan men sedan när den nationella samordnaren tillsattes för några år sedan i Sverige, då blev ju vi en del av det arbetet och har deltagit i deras arbete och också försökt hjälpa till och få kommunerna att vara medvetna om den här problematiken och också vässa sitt arbete på olika sätt, så då har vi ju varit ganska aktiva, och vi försöker täcka

upp liksom för hur kommunerna själva ser ut och arbetar. Och jag som jobbar med framförallt med brottsförebyggande frågor, vi har en person som jobbar med demokratifrågor som också har jobbat med den här frågan och vi har också kontaktpersoner både på Socialtjänstsidan och på skolsidan, vilket gör att vi försöker täcka upp de kommunala ansvarsområden vi kan se, som kan behöva stöd från olika professioner hos oss.

WILLY: Är det många kommuner som i ditt tycke inte tar de här frågorna på tillräckligt allvar?

GRETA: Ja, alltså jag vet inte riktigt hur det ser ut nu, jag tror att det är så att det finns kommuner som borde ta det på större allvar, men framförallt så, man får se att det är en process som började för några år sedan och som har liksom sakta gått framåt, och vi har haft en enorm aktivitet ute i kommunerna som förut var noll, som har gått upp till ganska stor aktivitet. Vi har synliggjort frågorna, vi har fått stöd, alltså den nationella samordnaren, när den fanns åkte vi ut till nästan alla kommuner och besökte kommunledning och pratade kring våldsbejakande extremism och vad kan man göra på lokal nivå, vad har kommunerna för ansvar, alla kommuner, i princip alla, utsåg en samordnare på lokal nivå som skulle ha hand om den här frågan och många kommuner tog fram handlingsplaner, det var lite varierande kvalitet på dem men trots allt så finns det något slags politiskt engagemang och tänk och det finns också, alltså ingen kommun i Sverige säger det här är inte en viktig råga, det tycker alla. Sedan så är det lite beroende på hur mycket problematik man har och vilken man känner till, så det ser olika ut. Men engagemanget från kommunernas sida har gått från noll till hundra kan jag säga, och har verkligen utvecklats.

WILLY: Okej, Finns det, vi hörde ju här av Marcus att det finns rätt koncentrerat företrädare för vit makt. Du som har en överblick, är det vanligt att det finns öar av extremism eller är det mera jämntjockt eller hur ser det ut?

GRETA: Ja, jag...

WILLY: Du kanske inte vet?

GRETA: Nej, jag vet inte riktigt men min uppfattning är då att det finns en ganska liten del kommuner som har ett rejält stort problem. Sedan finns det de kommuner som kanske borde titta lite mer och vara lite mer beredda på att det kan komma och vara lite mer på tårna kanske samarbeta lite tajtare med Polisen kanske just kring den här frågan, men att de kommuner som har stora problem är också medvetna om det. Det är min uppfattning.

WILLY: Ja, och kanske en annan fråga som du inte kan svara på men alltså de kommuner som borde se och agera mer och inte gör det, är det ont om pengar eller vad kan förklaringen vara?

GRETA: Nej. men det kan väl helt enkelt vara så att man inte riktigt har uppmärksammat det. Det kan ju till exempel vara så att någon miljö börjar rekrytera utanför skolor, dela ut någonting och skolan ser inte problemet riktigt eller inte tillräckligt fort och slår liksom inte larm här, för någonstans måste det ju börja på lokal nivå, någon måste ju se det här, någon måste ju liksom vifta med en flagga och säga nu händer någonting här, vad är det som händer? Vilka ska vi prata med det här om? Är det Socialtjänsten? Vilka är det som står

där? Är det Polisen? Är det Säkerhetspolisen på något vis, och det kan ju vara sådana saker att det börjar gro någonstans och man har inte riktigt, den skolan har liksom inte sagt någonting och då kan de inte veta om det. Fast Polisen kanske känner till det, det vet inte jag, men ...

WILLY: Och vad hoppas ni från SKL att centret ska leverera?

GRETA: Ja, men jag tycker att centret har börjat väldigt bra. Jag var väldigt, väldigt positiv till att centret inrättades och att det ligger också under Brottsförebyggande rådet som tidigare har väldigt stor erfarenhet av att jobba stöttande mot kommunerna på lokal nivå och jag tror att det som de har börjat att jobba med är väl bra. Man ger stöd, man finns som ett bollplank för kommunerna, de hör av sig till centret, det är ju väldigt specifika frågor man har, och det kan inte vem som helst svara på så att det är bra att det finns en expertkompetens där, och jag tror också framförallt att det som centret kan bidra med och som jag tror är deras ambition, det är väl att man ska också liksom dels så, hur vet man att man har problem? Hur gör man lokal lägesbild, hur liksom ser man situationen? Sedan är nästa steg, vad gör vi åt den? Och det är ju det som kanske är då den svåraste frågan man har, vad gör vi? För jobba med demokrati ute i skolorna, och prata om den här frågan, det är ju en sak. Att socialtjänst, socialsekreterarna känner till problematiken och kan tolka när man träffar individer, är det här någonting som vi ska liksom gå vidare med på något sätt, vem ska jag prata med, hur ska jag hjälpa den här individen på bästa sätt? Det är också..., men sedan så finns det ju mycket annat, och jag tror liksom att vi behöver veta först hur, eller vad och sedan också hur gör vi? Och det tror jag centret kan bidra med framåt.

WILLY: Tack så här långt, sista man ut är Magnus Ranstorp, docent och terrorismforskare vid Försvarshögskolan, var det rätt titel?

MAGNUS: Det stämmer.

WILLY: Vad skönt, det var bra. Magnus, du har ju stor kunskap på det här området. Vad är din bedömning? Hur stort problem är våldsbejakande extremism i Sverige?

MAGNUS: Ja, man måste ju ha någonting att jämföra med, och om man jämför ur ett nordiskt perspektiv så har vi väldigt mycket extremism. Generellt sett, om vi tittar på IS-resenärer så har vi i Sverige 300, 150 tillbaka. Vi har i hela Norden 500, det är mycket för hela Norden. Vi har ju epicentret för vit makt, om vi nu pratar om NMR, och även andra grupper, är i Sverige. Ledarskapet sitter till och med i Sverige. Så vi har mycket. Vi har också en lång erfarenhet från att jobba med vit makt-rörelse, vi har Fryshuset, vi har kunskap nu också, Segerstedtinstitutet, det är väldigt viktigt, och sedan har vi också den autonoma miljön. Och Säkerhetspolisen har ju varit väldigt öppen med hur de här miljöerna ser ut och hur stora de är. Det oroväckande är ju att vi har över 2000 personer som är på Säkerhetspolisens radarskärmar.

WILLY: Och vad betyder det i termer av fara för omgivningen, att det är 2000 på Säpos radarskärmar?

MAGNUS: Ja, det betyder att deras jobb försvåras, den tidigare Säpo-chefen, Anders Thornberg, han sa "vi springer fortare och fortare hela tiden..."

- WILLY: Men ändå, 2000 personer på den här listan är ju ändå 2000 personer som i varierande grad kan vara farliga, hur rädda ska vi vara?
- MAGNUS: Vi ska vara realistiska. Vi ska inte vara alarmistiska. Vi ska vara beredda, och jag är ju väldigt glad att vi såg motståndskrafter efter Drottninggatan, jag var väldigt orolig, för det är ju väldigt polariserat i Sverige. Debatten är polariserad, växelverkan är polariserad. Så att det kan hända, vi är beredda. Och jag tycker att alla myndigheter har börjat ta sitt ansvar, inte minst Polisen.
- WILLY: Och när du säger att debatten är polariserad, varför påverkar det de här frågorna?
- MAGNUS: Det påverkar ju för att om man tittar på vad som är det viktigaste strategiskt, så oavsett om man inte kan förhindra någonting, så handlar det om att inte få polarisering i samhället, att snabbt komma tillbaka på fötterna igen. Att stå samman, och det tycker jag, i Norden, för alla de påfrestningarna, alltifrån Breivik till Danmark och Åbo, i Finland, de gör ju..., vi har inte lyckats med i att skapa... Vi har också minimerat de här främlingsfientliga *(00:33:29 Ohörbart)*.
- WILLY: Ja, och att det har kommit tillbaka 150 IS-krigare, hur farliga är de? Alltså jag fattar att det varierar, men ändå.
- MAGNUS: Alltså jag brukar ju säga så här att vi glömmer ofta att två personer som var hos IS, var med i Paris och Bryssel. Jag kan inte tänka mig

något annat land som har haft det, det kan vara en tillfällighet. Så att det kan hända. Vi har haft tur. Vi har haft fyra svenskar som åkte till Köpenhamn och skulle göra en liknande attack där. Så att det är farligt.

WILLY: Ja. Tycker du att vi har vaknat för sent i Sverige, med att hantera de här frågorna?

MAGNUS: Ja. Alltså de som jobbar med detta operativt, Säkerhetspolisen, Polisen, de har ju jobbat på hela tiden. Men det har blivit mer komplicerat med globaliseringen, kopplingarna där...

WILLY: Vilka är det som inte har jobbat tillräckligt då, om vi nu...?

MAGNUS: Nej, men vi har ju haft, nu gjorde vi en rapport 2013, till Birgitta Ohlsson, och då började den här frågan komma, då märkte vi IS komma upp. Och vi åkte till Göteborg och frågade i Angered - Vad har ni gjort i den här frågan? Och de sa i princip, de tittade på oss som frågetecken, och sedan började de jobba. Så att det har tagit väldigt lång tid.

WILLY: Jag tänkte höra lite också, jag har sett någonstans att du har bestämt att inte ha så mycket synpunkter på det här centret mot våldsbejakande extremism, men du får jättegärna ha synpunkter om du vill.

MAGNUS: Nej, men alltså jag har ju sett det här, det var ju ett av förslagen vi hade från arbetet med årsrapporten, vi och en annan myndighet

föreslog att vi behöver ha den här motorn, för det är ett väldigt långt avstånd mellan den statliga delen, nationella delen. Och där tycker jag att allting fungerar väl. Den tidigare samordnaren hade en referensgrupp. Det görs väldigt mycket på myndigheterna, men sedan så trycker man ner det längst ut i linan, och det blir ju ganska tydligt när kulturministern exempelvis fick frågan hur mycket arbete det bedrivs i olika kommuner. Och det var svårt att svara på den, och vi har fortfarande svårt att svara på vad resultaten är, och det är egentligen det jag alltid säger, att det är bra att ha en övergripande bild över hur långt vi har kommit i de här frågorna, och det är ju också för att få fram utmaningarna, inte bara hur många fall man jobbar med. Och här behöver vi också politisk support. Politisk support som ger resurser, att det här också är viktigt, att jobba med de här frågorna. Och det har man exempelvis i Århus i Danmark. Nu har vi kanske inte sett samma fokus i Sverige på den här frågan.

WILLY: Danmark är bättre än Sverige på det här?

MAGNUS: Ja, jag vet att jag retade upp Mona Sahlin ofta, jag sa alltid i början på arbetet så sa jag att om man jämför Danmark och Sverige så är det som att jämföra lågstadiet med ja, gymnasie, universitetsdelen. För jag såg det, för jag var med från början i Danmark och jag ledde också Köpenhamns stab och arbete, även under terrorattentatet. Imponerad över hur man jobbade, och det gör man säkerligen också i Sverige men jag har inte sett det personligen, jobbar lokalt sett mellan olika myndigheter, för att jobba fram lösningar på olika problem. Demokratifrämjande, att jobba mot sårbara och utsatta grupper, och också skarpt mot individer som är riktigt långt inne eller som är dömda för terror.

WILLY: Ja, men tycker du inte att staten har tillräcklig skjuts från sin kant i de här frågorna?

MAGNUS: Jag tycker att det har blivit väldigt tyst i frågorna, och det är bra. Jag tycker det är bra att det är tyst och att man kan få lugn och ro och etablera centret, det tycker jag är bra. Men det är också viktigt att ha en viss synlighet, att man gör någonting i frågorna.

WILLY: Pratar du om centret i sig nu eller pratar du om politikerna?

MAGNUS: Nej, jag tycker, politikerna måste också få stå bredvid, vi ska inte ha för stort fokus på frågeställningarna, vi måste också ha lösningarna. Jag tycker att för länge hade vi kunskapsupphöjande insatser men vi skulle, det var två saker egentligen som vi skulle ha gjort från början, innan centret. Det första var att vi skulle insett att det här med sekretesslagstiftningen, det skulle vi börjat jobba med politiskt sett, och fått till den här utredningen från början. Det var några förlorade år där som man kunde byta, bryta ner, i alla fall utbyte och information. Jag glömde den andra men det kommer säkert sedan...

WILLY: Ja, absolut. Men till sist då med dig, Magnus, om du skulle önska någonting, nu är centret då nytt så det kanske är en orättvis fråga, men om du skulle önska någonting som du skulle vilja se att centret gör, som de inte så här långt verkar göra, har du något?

MAGNUS: Ja, alltså jag har redan sagt det, referensgruppmöten...nej men det är bra att ha en årlig inventering av vad utmaningarna är, och behöver vi göra för någonting? Och hur långt har vi kommit. Sedan

också metodutveckling. Jag tycker att det är jättebra att man följer Danmarks exempel med forsknings-och evidensbaserade utvärderingar och fokus på det, men vi får inte heller glömma att det finns beprövad praxis som redan finns, vi håller på med det varje dag, (00:39:17 Ohörbart)-nätverket och så vidare. Det finns mycket kunskap, så det är en sak, och sedan den andra är civilsamhället. Vi måste få med dem i matchen.

WILLY: Vilka tänker du på då?

MAGNUS: Nej, men det är alla möjliga aktörer. Vi ska prata med alla aktörer för att se vad de kan bidra med. Och det är en viktig del, för vi löser inte det här ensamma.

WILLY: Nej, tack Magnus. Vi tar en liten kort runda här, och sedan om det finns frågor här ute så är det väldigt välkommet, men Anna, nu har du fått lite synpunkter, vad tänker du?

ANNA: Ja, nej men det ligger väldigt väl i linje med, alla de frågor som har kommit fram här är ju saker som ligger i våra planer. Vi kommer att jobba med metodutveckling, vi har planer på att ta fram en, eller vi undersöker just nu förutsättningarna för att ta fram en sådan här årlig inventering.

WILLY: Får jag bara, så att det klargörs, inventering av vad egentligen?

ANNA: Ja, jag menar att kunna titta nationellt på hur arbetet ser ut, hur ser situationen ut, och kunna få en samlad bild och ett kunskapsläge.

Det håller vi ju på och tittar på och har i våra planer. Eh, vad var det mer som nämndes här? Civilsamhället, ja, absolut. Civilsamhällets roll i detta är jättecentral, vi har en serie möten bokade med olika grupperingar i höst för att...

WILLY: Kan du inte ge några exempel, för jag tror ändå att vi inte alla riktigt fattar vad det är? Ett civilsamhälle...

ANNA: Civilsamhället?

WILLY: Ja.

ANNA: Ja men vi undersöker just hur vi ska jobba med civilsamhället eftersom...

WILLY: Ja, men jag menar mera vilka grupper som...

ANNA: Ja, precis. Du har ju både sådana aktörer som har jobbat ett antal år med våldsbejakande extremism och specifikt kring avhopp då, hur man lämnar. Det är till exempel grupper som Fryshuset, Den andra sidan Sverige, Hjälpkällan, har mycket erfarenhet av sekter. Det är en grupp. Och sedan finns det ju väldigt stora, breda som når ut väldigt långt i samhället, allt från studieförbund och Svenska Kyrkan, och olika aktörer. Rädda Barnen som är väldigt engagerade och som når ut. Och så har vi ju trossamfund, som spelar en otroligt central roll, muslimska organisationer som vi gärna pratar med och har en dialog, både för att fånga upp men också stärka (00:41:45 *Ohörbart*), att själv möta de här...

WILLY: Tänker du åka till Danmark och copy paste?

ANNA: Vi har redan åkt till Danmark och pratat mycket med Karin. Nej, men det finns, det som är det är ju väldigt positivt, att det som är en enorm tillgång till oss, både i det enorma arbetet som har gjorts ett antal år i Sverige, att det finns ett center i Danmark som har väldigt liknade uppdrag och har hittat vissa angreppssätt, så ja, vi kommer absolut ha mycket inspiration och har redan ett bra samarbete med dem.

WILLY: Karin, får jag fråga dig, du har förhoppningsvis förstått varje svenskt ord som har sagts här, vad är din bild av Sveriges förmåga att effektivt hantera den här frågan? Och du behöver inte vara artig och fin i kanten, utan säg vad du tänker.

KARIN: Jeg synes det er svært at gå in og vurdere. Altså, jeg kender jo Sverige fra børneområdet, fra Socialtjänsten, og jeg ved jo at I har en rigtigt, rigtigt stærk kunskab baseret, på det I gør. Jeg synes der er en ting der er vigtig at holde fast i, og det er når vi arbejder med at forebygge ekstremisme og radikaliserings, så er det et nyt fagligt felt, det er ikke færdigt organisatorisk. Kan I følge mig?

WILLY: Mm.

KARIN: Altså, når du er pedagog, når du arbejder i børnehaven, så ved man hvad er rigtigt og hvad er forkert, og hvor man er på vej hende. På det her område er man så nyt, altså vi træder nye stier hver dag. Derfor er det også vigtigt at vi hjælper hinanden til og blive så

kunskapsbaserede som man over hodet kan. Men vi kommer også til at kende, at vi kommer til at gøre noget som vi om fem år vil vurdere, det var kontraproduktivt, det var ikke rigtigt. Og det skal vi ha med os i det her arbejde, fordi der er ingen der ved hvad er rigtigt og forkert. Og derfor må vi hjælpe hinanden på tværs eller anden grænser, og hvide hvad det nu en gang er å bli enig om hvornår er det går videre vi tør igangsætte nye ting på og få *(00:43:57 Ohörbart)* nok til at vi kan *(00:44:00 Ohörbart)*. Så det tænker jeg er en fælles udfodring, for de nordiske lande, som er meget forskellig men også på mange punkter er ens. Det er derfor dem vi får mest ud af og tale om, når vi taler om voldelig ekstremisme.

WILLY: Tack så här långt. Här har vi en fråga, vi ska se till att du får en mic, har vi någon mic? Ja, där. Nu, Monica, ja, varsågod:

PUBLIK 1: Ja, först tack för ett intressant seminarium, i ett angeläget ämne. Jag vill ställa frågan kanske främst till Lekvall här, för jag blev rätt så orolig av ditt inlägg, vi har ett problem i Sverige som vi haft ganska länge och som också är mer belyst, vi har samarbetat och gett bidrag och lyft in organisationer som spridit ideologisk problematik. Det finns ju ideologi som i förlängningen leder till att en del också begår våld, det vill säga den våldsbejakande extremismen. Men jag uppfattar dig som att du tänker fortsätta genom myndigheterna, med samarbete med just de organisationerna som vi idag vet har gett en hel del av problemen som vi idag ser konsekvenserna av?

WILLY: Ja, okej, är det risk att ni samarbetar med organisationer som faktiskt göder extremismen?

ANNA: Vi samarbetar med, ja du menar samarbete, ja du menar så. Ja nu hänger jag med. Vi kommer ju framförallt föra en dialog med väldigt många. Vi kommer vara noga med vilka vi samarbetar med och vilka vi för dialog med och göra en viss skillnad mellan detta. Det är viktigt att föra en dialog för att veta vad som händer och hur man ser och vad är grogrunden och hur upplever man det hela. Men det är skillnad på ett samarbete och...vi har inga bidragsfinansierade stöd heller.

WILLY: Okej, jag tror att det var en fråga, eller tror, jag vet att det var en fråga där. Varsågod.

PUBLIK 2: Hej, Mårten Sager, jag har just sammanställt en rapport om vilken forskning det finns om olika insatser tillsammans med Segerstedtinstitutet. Jag tycker att det var jättespännande att höra att du ser på detta som en, jag vet inte om alla hängde med på det, för det här med, du talar om "faglig" del, att se på detta som en profession, jag tror det är det svenska ordet som du egentligen letar efter här, alltså att det här är framväxten av en ny profession, där man måste ha, alltså se på det som att det är en egen fackkunskap. En sakkunskap som måste till och som förstås måste utvecklas. Och då undrar jag hur ni arbetar med, en profession kräver ju utbildning för att en profession ska bli till. Så här, det hör till en profession att det finns en utbildning. Hur har ni arbetat med utbildningssidan? Har det skett pö om pö, till kommunerna, genom endagsutbildningar eller flerdagars, eller finns det något mer helhetsgrepp kring det? Det är en fråga, och sedan också kring det här med civilsamhället, är du med på civilsamhället, vad det är? Ja, precis. Du kanske nämnde det men jag kanske missade det också

då, hur ni arbetar med föreningar av olika slag, hur du ser på deras betydelse i det danska arbetet?

WILLY: Långsamma Karin, varsågod.

KARIN: Ja, jeg skal forsøge at gøre det hurtigt, snabbt, når jeg taler om at opbygge et nyt professionfaglighed, så har du fuldstændig ret i at vi har jo gennem de sidste otte år, været ude og underviset ude i kommunerne. En ny kortlægning viser at på trods af at vi har stået ude i kommunerne og sagt "hvad er ekstremisme? Hvad er radikaliserings?", så er der stadigvæk forskellige opfattelser af dem, og en der alle fagmedarbejdere er optaget af, hvad er risiko (00:48:00 *Ohörbart*) vi skal være opmærksom på? Så derfor er vi begyndt at tænke i, hvordan kan vi uddanne anderledes? Lige nu har vi haft et, det er sådan vi gør i Danmark, et (00:48:14 *Ohörbart*) møde, til alle professionshøyskolerne. Professionshøyskolerne det er sociale høyskole, som uddanner professionsfaglige medarbejdere. Og de skal igang med, der er en af dem, der skal lave et efteruddannelsesforløb, før medarbejdere indentør den her sektor. Og det er første skridt i regning af at professionsgøre det. Så har vi som en del af den styrelse som mitt center ligger i, der har vi det der hedder en hvidenstrategi, så har vi de første møder med rektorkollegiet i Danmark, med professionshøyskolerne, og vi taler om at opbygge hvidensallianser. Så vi prøver, altså vi er stadigvæk på et indledende fase, men vi prøver faktisk og steppe op på hvordan kan vi bli meget bedre, også til og få beskrevet læringsmål, kompetencemål før den uddannelse vi ska igang med. Så vi er på vej. Vi er jo også stærkt inspirerede af Segerstedtinstitutet, og bruger de første publikationer derfra. Det var den ene ting. Civilsamfundet, det er vad Magnus pleier og sige til mig, der er ikke noget og lære i Sverige. Jeg vil sige det sådan at i Danmark har vi en

stærk, stærk tradition før myndighedssamarbejde. Vi er ikke lige så gode på nogle deler af civilsamfundet, på det området. Jeg synes faktisk også det er ganske svært, før hvem skal vi samarbejde med? Hvordan samarbejder man om at forebygge ekstremisme og radikaliserings? Vi vil jo sige at vi arbejder normalt med det der hedder forebyggelse (00:49:59 *Ohörbart*), og hvis du skal samarbejde, hvor det nederste, det er det grønne hvor du arbejder opbyggende blandt de unge. Og vi går og taler lidt om er det over hodet, forebygge ekstremisme, det er måske arbejde med medborgerskab, det er arbejde med demokrati, og det vi i Danmark kalder dannelse, hvad kalder I det på svensk? Ja, okej, hele dannelsesbegrebet,...

PUBLIK 2: Bildning.

KARIN: Ja, okej. Så derfor er vi meget søgende i forhold til hvordan vi arbejder med civilsamfundet.

WILLY: Ja, får jag fråga dig också, ser du en risk, det var en fråga här, finns det en risk att man, verkligen ofrivilligt, men att man har kontakt med organisationer som under ytan är rätt så extrema? Som man inte riktigt ser att de är extrema, har ni stött på det?

Marcus, kan börja om du vill tänka, Karin.

MARCUS: Jag tänkte bara säga att det är otroliga spänningar i Danmark, med Dansk Folkeparti och andra grupperingar, och vi hade uppdraget i Köpenhamn, så var, ett av mandatet är att stärka kopplingen mellan medborgare och kommunen. Och då bestämde vi oss för att, vi bjöd in olika representanter, men de var inte där i sin

organisationskapacitet, och de fick själva ett forum där de skulle arbeta fram sina egna lösningar. Det var första steget. Det var också viktigt att det fanns en koppling till den politiska makten, för det är det som kommer göra skillnad i slutändan. Men jag tycker att det är viktigt att prata med många aktörer men vi har en liten tendens till en konfettiapproach, där vi slänger ut projektpengar och sedan brukar de inte fungera. Oftast så brukar också det här arbetet bäst skötas genom ett indirekt arbete. Det vill säga man ska inte nämna någonting om extremism. Det kan vara stärkande åtgärder. Det andra jag bara vill säga, det är att vi pratar om kunskap och de här frågeställningarna, så har ju ni producerat exempelvis en manual. En metodmanual, när det handlar om mentorer, hur man ska jobba med livspsykologi, hur man stödjer och har föräldranätverk och så vidare, så det finns pusselbitar som man kan anpassa, och ni jobbar starkt med kriminalpreventiva insatser, det vill säga deras avhopparverksamhet handlar om gängavhoppverksamhet.

WILLY: Vill du komplettera där Karin, eller?

KARIN: Ja, men jeg vil lige sige omkring det med civilsamfundet, vi har jo i Danmark fået en ændring i det der hedder folkeoplysningsloven. Så faktisk så er det kommunerne der skal gå in og vurdere, er den her forening antidemokratisk? Og vi har sat i værket før og (*00:52:58 Ohörbart*) kommunerne. Så det er faktisk kommunerne der står ude og skal vurdere hvis det her er en forening vi kan samarbejde med eller ikke. Og den lovgivning er lige trædt i kræft, og det er jeg spendt på, hvordan det kommer frem.

WILLY: Greta, du viftade nyss ...

GRETA: Ja just det, men jag hänger på det där, att så ser det ut idag också, det är kommunerna som framförallt bestämmer vem man ska ge föreningsbidrag till exempel, och det där är ju en ganska svår fråga därför att kommunen ska ju vara demokratisk såklart, men man ska också behandla alla lika. Och vi har ju yttrandefrihet i Sverige och därför är det lite svårt, vilka ska man hyra ut lokaler till, till exempel. Det ser inte bra ut att det är folk som marscherar eller gör olika saker i skolans lokaler, men är det något olagligt? Nej, alltså för kommunerna är ju det här inte en helt lätt fråga, och där behöver vi ju såklart hjälp liksom, hur ska kommunerna agera i den frågan? Vilka ska man ge bidrag? Det är klart att man inte ska ge bidrag till kriminella grupperingar, det är ju inte det jag säger, men det finns hårfina situationer där det inte är så himla lätt att fatta de här besluten.

WILLY: Ja, för yttrandefriheten är *(00:54:12 Ohörbart)*

GRETA: För yttrandefriheten, ja. Och sedan så en annan sak som jag skulle tycka att kommunerna, som jag ser att kommunerna har problem med idag, det är att vi har ganska goda verktyg för hur vi ska jobba förebyggande med unga personer. Vi har en bra skola i Sverige, nästan alla ungar är inne i skolan. Vi har ett demokratiarbete där. Det finns väldigt många goda krafter och bra lärare som jobbar med det, och vi har också en Socialtjänst som kan fånga upp ungdomar på glid av olika anledningar, men vi har inga verktyg för de vuxna.

WILLY: Tack, Marcus?

MARCUS: Jag tänkte att vi skulle koppla på det kommunala perspektivet, det är dels den professionsfrågan som du lyfter, alltså någonstans till slut ändå så landar frågan kommunalt. Det blir den lokala förutsättningen som blir, det är klart man behöver en professionell organisation som jobbar men det blir ju jättesvårt att lösa de här frågorna ifrån Stockholm eller större städer. Så jag tror att man behöver titta på profession, jag tror det är det man ser, men man behöver hitta ett sätt att jobba lokalt med frågan. Det är bra med ett stöd från till exempel CVE, men det måste ju finnas en lokal kompetens. Och jag skickar med också en, jag tänker också det här att det är mycket diskussion om större städer idag, Stockholm, Göteborg, Malmö återkommer i det mesta, och så åker jag hem till Borlänge 40 mil härifrån och 52 000 invånare, och så tittar vi, i hela länet, vissa tider på dygnet, har vi två eller tre polispatruller. Så åker vi ner på städer som ligger på 26 000 invånare, som Ludvika till exempel, och så åker vi ännu längre ut. Vi måste prata landsbygd och förutsättningar på landsbygden, för vi har rekryteringsproblem med lärare, vi har vakanser i Socialtjänsten, Polisen har svårt att behålla personal. Socialtjänsten byter personal ...Hur får vi ihop det där? Så en fråga som jag tänker när vi pratar om CVE, kopplingen också, att hålla ihop en tråd, för kommunerna kommer behöva stöd i att hålla ihop sitt arbete.

WILLY: Ja. Hörni, vi ska runda av, jag tänkte bara för att få ett grepp om hur optimistiska eller pessimistiska ni är, om vi säger om fem år, när vi diskuterar Center mot Våldsbejakande Extremism, och hur samhället lyckats eller inte lyckats att påverka de här krafterna, vad ser ni? En mening var. Anna.

ANNA: Frågan har fått mycket uppmärksamhet nu, samlar vi alla de goda krafterna så ska vi kunna stävja den utvecklingen, och på fem år då borde man ju...

WILLY: Karin?

KARIN: Jeg vil gerne give et godt råd; Ha tæt, tæt kontakt med dem ude i kommunerne der arbejder med det og lad dem være medudviklere af nogle af de indsætter, det er det der styrken med Den danske model, og noget vi gør meget ud af at fortsætte med.

WILLY: Mm, Marcus?

MARCUS: Hålla ihop många aktörer som kan de här frågorna, och tycker mycket i de här frågorna, håll ihop dem, men ge kommunerna stöd i en röd tråd för lokalarbetet.

WILLY: Mm, Greta?

GRETA: Mm, om fem år så hoppas vi att centret har mycket, mycket mer verktyg för kommuner att använda när de ser att de upplever...

MAGNUS: Samma här, verktyg, metoder som är effektiva men det har också, vi får inte glömma att det förebyggande arbetet är relativt i vakuum. Vi har brottsbekämpande myndigheter och de gör jätteinsatser för att stödja de nyckelpersoner som rekryteras in, så jag hoppas att vi kan då gemensamt stävja detta.

(Applåder)

SPEAKER: Du har hört Snacka om brott - special från BRÅ, om att förebygga våldsbejakande extremism, från ett seminarium i Almedalen 2018. Medverkade gjorde Anna Lekvall, tillförordnad chef vid Center mot Våldsbejakande Extremism på BRÅ, Karin Ingeman, chef för Nationellt Center för förebyggelse av Extremism i Danmark, Greta Berg, expert vid Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, Marcus Hjelm, samordnare mot våldsbejakande extremism från Borlänge Kommun, och Magnus Ranstorp, docent och terrorismforskare vid Försvarshögskolan. Moderator var Willy Silberstein. Fler avsnitt hittar du i din poddapp och på BRÅs hemsida, bra.se. Tack för att du lyssnade.